

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentgyörgy-utca 1092 sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébettér, 9. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 ft
Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési díj:

Egészévre . (Jan.—dec.) **6 frt o. é.**
Évnegyedre (apr.—jun.) **1 „ 50kr.**

A „Jogász-egylet“ tagjainak azonban egész évre jövőben is csak **4 frtért**,

Félévre . . . **2 „ o. é.** fog megküldetni.

Maros-Vásárhely, ápril 9.

Országgyűlésünk a napokban be leend zárva, a nélkül, hogy több fontos feladatát megoldhatta volna.

A választás szabályozása, az 5 évi mandatum, kolozsvári egyetem, főváros rendezése, s még több más fontos rendezendők sorsa mind, mind elintézetlen maradt, kiszámíthatlan kárára a magyar korona tartományainak.

A jelen országgyűlés bezárása után bizonyosan nem soká fog késni az újabb megnyitása.

Közbeesnek a képviselői választások.

A mi fog bekövetkezni ezekre vonatkozólag?

Körülbelől az, hogy az ellenzék tőkét igyekzend csinálni maga számára a nemzet szerencsétlenségéből és azt fogja állítani, mintha a nemzet életébe vágó üdvös intézkedések létre nem jöhetők az országgyűlési többség eljárása által lett volna akadályozva.

Hogy minő alapra fogja az ellenzék ezen pusztá állítását fektetni, azt mi képzelní se tudjuk.

De hogy a jelen országgyűlési többségnek a még hátra levő fontos teendők törvényszerű bevégezésük körül tanusított buzgó törekvéseit kirekesztőleg a jelen országgyűlési ellenzék hiúsította meg, és pedig példanélküli alkotmány ellenes mód által, ezen igasságot be tudjuk bizonyítani tények — és így kérlelhetlen logikájú adatok — alapján.

De mielőtt ezt tennők, elmondjuk felette röviden, — hogy az országgyűlési többség minő kiszámíthatlan hasznu javításokat akart, a képviselői választás, az 5 évi mandatum, a kolozsvári egyetem, a főváros rendezése sorsuknak törvény általi elintézése által. A képviselői választás ez ideig az 48-ki törvény által hevenyészett primitív állapotban volt. Az óta ma már a 24-ik évet éljük és számláljuk. Azt pedig minden jóra való ember tudja, hogy akkor, midőn az egész emberi-nem legfőbb célja a magát tökéletesítés, s a szerint a folytonos előhaladás, melyben avagy csak egy percznyi veszteglésnek sincs értelme, akkor bizony az 1848-beli alkotmányos állásnak s azon alapuló képviselő választásnak 1872-ben ép úgy nincs értelme.

Azonban a többség a beterjesztett törvényjavaslatban avval a gyöngéd és nemes tapintattal járt el, hogy azokat, kik az 1848-diki választási törvény szerint választási joggal bírtak, mindazokat ezen jogban életökre megbagytá.

Hát aztán jograbló-e az ily többség?

Továbbá, azt akarta a jelen országgyűlési többség, hogy végre valahára mégis legyen meghatározva, hogy azok, kik eddig választó joggal nem bírtak, lefelé minő értékkokozatig lehetnek az alkotmány ezen legbecsesebb legfontosabb jogának osztályosai?

E végre s ily célra 8 frt évi adót állított meg, azon alapos öntudattal, hogy mégis csak az leend alkalmas magát oda képezni, hogy az alkotmányos életről kellő fogalommal bírjon, a ki anyagilag bár oly kedvező helyzetben van, hogy 8 frt évi adót fizethet. Mert uraim, kinek kebelében kenye, hátán háza, az az édes hon sorsa felett könnyen alkuszik.

Minő nemes célt akart az országgyűlési többség az 5 évi mandatum törvényesítésével elérni? Az alkotmányos rend megszilárdításával együttesen azt, hogy a választások mentől kevesebbszer ismételtessenek, mely intézkedés által a nép moráljának teend hasznos szolgálatot. — Tudjuk ugyanis, hogy minden választás merőben felkavarja a nép minden rétegét; megnyitja a lélekbevásárlástól kezdve az agyonütésig, az erkösetelenítés minden forrását, egy pár nap alatt romból annyit, hogy azt éveken át, sőt néha soha nem képes az emberi legjobb akarat se kiujítani, helyreállítani.

S történik mind ez, csak hogy ez vagy amaz egyén hiúsága, ezen legátokszerűbb szomj, kielégítése, mert hiszen elvégre is csak hiúságról lett ott szó, hol midőn a legfontosabb kérdések egyike szavaztatik meg, több a távollevő, mint jeienlevő követek száma,

És már ekkor megbecsülhetlen nemes szolgálatot igyekezett tenni az országgyűlési többség a morálnak, azon intézkedése által, hogy ezután a képviselő 5—öt — és nem 3—három évi országgyűlésre választassék, ez levén értelme az országgyűlési vitákban annyiszor felemlített 5 évi mandatumnak.

A kolozsvári egyetem fel- és beállítását is törvény által kívánta volna az országgyűlési többség létrehozni. Mi, erdélyiek, szószapartás nélkül is, érezzük s értjük, mily nagy különbség az, hogy a birodalom szélében lakó székely ember jóra indult fiát ne Pestre, hanem csak Kolozsvárra küldje. Hány szülét rettent vissza korlátolt anyagi állása bármily talentomos gyermekének Pestre leendő felszállításától, míg Kolosvárt, ugyszólva idehaza, kevéssel ki lehet jönni.

A főváros rendezését elodázhatlan tárgynak tekintette az országgyűlési többség. Buda-Pest ma még úgy a hogy van, egy zilált képű, szervezetlen belsejű birodalmi főváros, s mint ilyen, egyedül álló a mivelt világban. Az országgyűlési többség mélyen érzi ezen szervezetlen állás vád-sulyát, s káros voltát, akart s akarna is azon segíteni.

De a jelen országgyűlés kisebbsége, az úgy nevezett ellenzék, a képviselőház többsége nemes intencióit irgalom nélkül feltartóztatá.

Hogy mi módon? ezen kérdésre legyen szabad ideiktatni az osztrák-magyar birodalom legnagyobb lapjának „Neue Freue Presse“-nek tegnapielőtti száma vezércikke — ép e kérdésre feleletül szolgáló — következő szavait:

„Magyarhonban szánandó képét látjuk egy országgyűlésnek, melynek tiszteletreméltó többsége tehetetlenségre van kárhoztatva egy izlésnélküli elvtelen

kisebbségnek rendszeresen vezetett fecsegésbünáramlata által.*)

Ime tehát az országgyűlési kisebbség fecsegési bünáramlata volt a kizárólagos mód, mely által az, a többség minden nemes törekvését meghiusítá. És ezen mód előállítására ép úgy rádologozott az az ellenzéki fényes beszéd, mely a választási törvény részletes tárgyalásába bevonta az idegen nemzetiségek korholását, mint az a szónoklat, mely ezen vita alkalmával a hunnokról, Almosról, a hét vezérről, Herodotusról, Dárius Hystaspesről, Nagy Sándorról jádzilag beszélget, partolva Csernátóny indítványát.

És már miután mind ezt, legrovidebben részletezve előadtuk, kötelességünk felmutatni az okot, mely minket ezen rövid, de történetihiv előadásra birt.

Midőn e lap vezetését átvettük, programunkban határozottan kijelentők, hogy mi mindig fogunk lelkesülni a székely nemzet közvetlenebb érdekei iránt.

Ezen lelkesültség szabta kötelességünk: anemes székely nemzetet e válságos időkben egy felette fontos és mielőbb bekövetkező körülményre figyelmeztetni.

Mint a hírek rebesgetik, a kormány szándékozik a napokban bezárandó országgyűlés után, az újabbnak folyó évi június 20-ára leendő egybehívását eszközölni; következőleg: mi már a választási mozgalmak küszöbén állunk.

Lehetséges, hogy az ellenzék minden követ megmozgatand a végre, hogy az igaz hitben erős Deák-párti székely uemzetet megindgassa.

Meglehet, hogy a nemes székely nemzet a mindjárt bekövetkező választások alkalmával nagy próbára leend kitéve, s a rábeszélési művészet azon meggyőződésbe akarandja átbüvölni ezen nemzet fiait, mintha az országgyűlési többség lenne oka annak, hogy a szükséges javítások a törvényhozás terén létre nem jöhettek; mert hiszen látjuk a márczius 26-iki országos ülés délutáni folyamából, — mely lapunk mai számában egész terjedelmében olvasható, — hogy Tisza Kálmán, a parlamenti többségnek a már egyszer minden formák szoros megtartása mellett létre jött végzése mellettí férfias és szükség-szerű megállását „a legnagyobb absolutismusnak“ nyilvánítja, s nem akarja észrevenni, hogy az a parlamenti kisebbség, mely minden formák, alaptörvények és történelmi gyakorlat lábbal tapodásával a többség felett kíván erőszakolt uralmat gyakorolni, az tultett, az absolutismusról ez ideig volt minden fogalman.

De mi, a „Székely Hirlap“ után a nemes székely nemzetet korán arra kívánjuk figyelmeztetni, hogy a lefolytatat alaposan megismerve, ráfogások által magát félrevezettetni ne engedje. Mi azt akarjuk, hogy a történelmi hírneves székely nemzet, melynek fiai egykor a Báthori Zsigmond egyszeri felszólítására, hogy a török betörést megakadályoznák, „dulcedine libertatis allecti“ — mi-

*) In Ungarn das Jammerbild eines Parlaments, dessen ehrenhafte Majorität zur Ohnmacht verdammt ist durch systematisch betriebene Geschwätzsündfluth einer geschmacklosen, grundsatzlosen Minderheit. „Neue Freue Presse.“ 7. ápril 1872.

kint Benkő József megjegyzi — 24 ezeren gondolat sebességgel jelentek meg Feketehalomnál, ez a derék nemzet a felvilágosodás és szabadság szép korszakában lásson önszemeivel, ítéljen saját értelmével, s szép és nagy multját senki fia kedvéért ne compromittálja.

Dobolyi Sándor.

Országgyűlés.

1872. márt. 26-án

d. e. 10 órakor.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Mihályi, Széll, Szeniczey, Jámor.

A kormány részéről jelen vannak: Tóth és Bittó miniszterek.

A jegyzőkönyv észrevétel nélkül hitelesítették.

Wirkner Lajos: Benyújtja Temesmegye Gertyenes község választó honpolgárai kérvényét, melyben kérelmezik, miszerint a kormány által előterjesztett törvényjavaslatok, u. m. a választási törvények módosítása, a képviselők 5 évre terjedő mandátuma, úgy a temesvár-orsovai, vojtek-bogsáni, zonta-hátszegi vasutvonalak munkálatai, nemkülönben a Bánságban létező folyók szabályozása iránti törvényjavaslatok a kormány előterjesztés értelmében még ez időszaki országgyűlés ülésai alatt keresztülvitessenek.

Csanády Sándor: Benyújtja Biharmenyébe kebeleztet Kaba város 507 polgára által aáirt kérvényt, melyben kéri a házat, hogy a kormány által beterjesztett és jelenleg tárgyalás alatt levő választási törvényjavaslatot utasítsa vissza, továbbá, hogy az országgyűlési időtartamnak 3 évről 5-re meghosszabbítását tárgyzó törvényjavaslatot törvény erejére jutni neengedjék.

Pulszky Ferencz: Benyújtja Vinga város 92, nem-csupán polgárának, hanem választójának kérvényét, melyben az ellenzék hosszas vitái által a hon boldogításának gátat vetni igyekező üzelmeket fájdalommal észlelik, s kéri, hogy a választási törvényjavaslatot és az 5 évi mandátumról szólót minél előbb törvényerőre emelni méltóztassék.

Madarász József a Csanádyéhoz hasonlartalmu kérvényt nyújt be Fehérmegyébe kebeleztet Alap község 46 választópolgára részéről; Vidats János pedig Fromm Antal pesti ügynök részéről nyújt be kérvényt, melyben a választói jogot a kereskedő segédeknek is megadatni kéri; továbbá a pesti nemzeti szálloda főpinczéreként folyamodványát, melyben a néhai gr. Szirmay Ferencz orsz. képviselő ellen fenálló számlabeli követelésének kiegyenlítését kéri.

Mindezen kérvények a kérvényi bizottsághoz utasíttatnak.

Szontagh Pál (gömöri): Beuyujt egy törvényjavaslatot, Gömörmegyébe kebeleztet Rozsnyón kir. törvényszék felállítása tárgyában. — Ki fog nyomtatni és szétosztatni.

Jámor Pál: Következő interpellatiót intézi a pénzügyminiszterhez:

Torzsza község munkás lakossága a kulai kincstári uradalomban több mint 10,000 holdra menő, Béla és Pettau pusztákat birja haszonbérben és ezen egész terület már két év óta víz alatt áll; a haszonbérlok ez indokból bérelengedésért folyamodtak a ministeriumhoz, de eredmény nélkül; így az a szomorú kilátás van, hogy egyike a legmunkásabb és vagyonosabb községeknek tönkre megy; ennél fogva interpellálom a pénzügyministert:

1-ör. Vajjon szándékozik-e az eddigi szokáshoz hiven, a bérloknek a haszonbért, a károk arányához képest, elengedni? — vagy a nemzetgazdasági elv ellen őket az anyagi megsemmisülés veszélyének kitenni?

2-ör. Vajjon szándékozik-e a minister a haszonbéri elengedést a bácsmegyei többi kincstári sujtott haszonbérlokra is kiterjeszteni?

Közlötni fog a pénzügyminiszterrel.

Orbán Balázs a következő interpellatiót intézi a közlekedésügyi miniszterhez:

Tekintve azt, hogy az erdélyi részek vasuthálózata akként vezetett, hogy az a székelyföldet minden irányban kikerülte;

tekintve azt, hogy bár a székelyföld, adója által nagy mérvben járul a vasuti kamat-biztosításokhoz s mégis mindez ideig csak 1½ folyó mértföldnyi vasutat kapott, sőt a tervezett vasuti hálózat szerint többet nem is fogna kapni;

tekintve azt, hogy a székelyföldön ijesztő mérvben terjedő közelszegénység és az ezáltal előidéztet székely kivándorlás meggátlására a gyáripar ottani felvirágoztatása leghatékonyabb óvszer lenne, mi vasuti közlekedés nélkül napjainkban nem képzelhető;

tekintve végre, hogy az Erdély fele-részét sóval ellátó parajdi sóaknának a vasut által való megközelítése, s egy más sóaknának a székely-udvarhelyi sótörmzsben való nyitása érdekében, egy Héjasfalvától Székely Udvarhelyig folyeztetett, s csak 3½ folyó mértföld hosszúságú szárnyvasutnak mi hamarábbi elkészítése nem csak a székelyföld, hanem az állam érdekében is van:

kérem az igen t. közlekedési miniszter urat:

Szándékozik-e ezen oly fontos érdekek által parancsolólag követelt szárnyvasut munkálatait még e nyár folytán megtétetni, s az arra vonatkozó terveket, költségvetést és törvényjavaslatot még e nyár folytán megtétetni, s az arra vonatkozó terveket, költségvetést és törvényjavaslatot még ez év folytán a képv. ház elé terjeszteni?

Közlötni fog a miniszterrel.

Papp Lajos: Következő interpellatiót intézi a közmunka- és közlekedésügyi miniszterhez:

Tekintve, hogy a t. képv. háznak 1868. decz. hó 4-én hozott 2981. számú határozatánál fogva a temesvár-orsovai vasut csak akkor létesíthető, ha előbb a keleti vasut brassó-galaczi összeköttetése biztosítva leend.

Tekintve, hogy a t. miniser ur által f. hó 14-én a ház elé terjesztett és a tegnapi napon kiosztott, a temesvár-orsovai vasutról szóló törvényjavaslat 3. §-ában csak általánosságban annyi foglaltatik, hogy ezen vasut építése akkor veszi kezdetét, ha a magyar és dunafejedelem vaspályáknak csatlakozása nemzetközi szerződés által biztosítva leend.

Tekintve, hogy ezen általánosságban tartott feltétel nem felel meg a ház által hozott és a főrendiház által is elfogadott, fentidézett határozatnak, mert ez határozottan megkívánja, hogy előbb Brassónak csatlakozása legyen biztosítva Galaczzal, míg amaz ép úgy értheti a verestoronyi, mint a vulkáni vagy épen az orsovai csatlakozási pontokat, melyek mindegyike által a brassó-galaczi összeköttetés mellőzve és a keleti vasut teljesen elfojtva lenne.

Tekintve továbbá, hogy az annyi évek óta megindított és folytatott tárgyalások: a magyar és a dunafejedelemségi vasutak közti összeköttetéseket nemzetközi szerződés által biztosítani, — a t. minister ur indokolásában foglalt kijelentés szerint, mai napig sem vezettek czélra; sőt daczára ennek, a bucaresti kamarában nem törődve ezen nemzetközi alkudozásokkal, — ezen kérdést, t. i. vasutainak csatlakozását saját vasutainkkal már tárgyalják is: bátor vagyok az igen t. közmunka- és közlekedési miniszter urhoz a következő kérdéseket intézni:

1. Miként egyezteteti össze a t. minister ur az országgyűlés mindkét házának fentjelelt határozatát, illetőleg ennek világosan, s határozottan körülírt szabványát, a temesvár-orsovai vasutról szóló törv. javaslat 6-ik §-ának általános kifejezésével és biztosítja az országgyűlést arról, hogy határozatának megfelelőleg, a temesvár-orsovai vasut építése nem fog előbb megkezdetni, míg a keleti vasutnak brassó-galaczi egyenes összeköttetése biztosítva nem lesz?

2. Van-e a t. minister urnak alapos kilátása arra, hogy a szomszéd Románia kormányával az oly régen szorgalmazott nemzetközi szerződés vaspályáink csatlakozási pontjaira nézve, hazai érdekeinknek megfelelőleg, — különösen pedig a brassó-galaczi egyenes összeköttetés biztosításával, rövid időn létre jön?

3. Nem tartaná-e ellenkező esetben czélszerűnek és szükségesnek, Románia kormánya példájára, — eltekintve a netalán még folyamatban levő nemzetközi tárgyalásoktól, vasutaink csatlakozási vonalairól a dunafejedelemségi vaspályákkal, — illetőleg vasutainknak az ország határszéleig építendő részeiről egy önálló törvényjavaslatot a ház elé terjeszteni, úgy a mint azt kizárólag hazánk érdekei megkívánják?

Kérem ezen interpellatiómat az illető miniszter urral közölni.

A közlekedésügyi miniszterrel fog közölni.

Horn Ede: A következő interpellatiót intézi a közlekedési miniszterhez:

Tekintve, hogy Pest és Bécs közti vasutvonal legnagyobb része ma csak egy vágányu, a mi a közlekedésre nézve nagy hátránnyal és néha igen nagy veszélylyel jár; tekintve, hogy az élet- s vagyon-bátorság-eme veszélyeztetése még nagyobbodott, mióta megkettőztetett a posta- és gyorsvonatok naponkinti száma a két főváros közt:

tekintve, hogy a napról-napra növekedő forgalommal szemben a második vágány létrehozatala annál szükségesebbnek mutatkozik, minthogy a tervezett versenylvonal kiépítése a Duna jobb partján mindesetre több évet fog igénybe venni:

van szerencsém a t. közlekedésügyér urhoz a következő kérdéseket intézni:

1-ör. Van-e a t. minister urnak tudomása arról, hogy az ismételt sürgetésre is a tett ígéretek daczára a Pest és Bécs közti vasutvonal legnagyobb része maiglan csak egy vágánnyal bír?

2-ör. Ha van tudomása, szándékozik-e véget vetni minél előbb erélyes közbenjárása által ezen sajnós, a forgalmat nehezítő és az utazó közönséget veszélyeztető állapotnak?

Közlötni fog a miniszterrel.

Táucsics Mihály következő interpellatiót intézi az igazságügyminiszterhez:

Tekintve, hogy még mult évi június havában a munkások közül sokan elfogattak, kik közül legtöbben szabadon bocsáttattak, ugyan, de négy még mai napig is fogva tartatik, kérdezem a t. igazságügyminiszter urat:

1. Minő stádiumban van jelenleg ezek ügye?

2. Oly bonyolodott-e ezek ügye, hogy a lefolyt 10 hónap alatt sem lehetett azt elintézni?

3. Nem tartja-e a miniszter ur szükségesnek intézkedni az iránt, hogy — ha ugyan bűnösök, elítéltesse nek, vagy — ha büntelenek — szabadon bocsáttassanak? — Közlötni fog.

Táncsics Mihály még megújítván a selmeczi és magyar-óvári tanintézetekben használt német nyelv iránt tett interpellatióját, — a ház a napirendre: a választási tvjavaslat részletes tárgyalásának folytatására tért át.

Körmendy Sándor pártolja Madarász József módosítványát.

Salamon Lajos: Beszéde kezdetén Körmendy Sándor ellenében, ki roszalta az u. n. balközép párt azon eljárását, melyet Madarász módosítványával szemben követett, megjegyzi, hogy e kérdés az u. n. balközéppárt közt nyílt kérdésnek tekintetett, melyben mindenki saját meggyőződését és nézetét fejezheti ki. S mivel szóló is úgy van meggyőződve, hogy a szavazatjog általánosítása mostani társadalmi életünkben máról holnapra némi ellentétes eredményeket szűlné ugyan, de mivel hite szerint ez kiforrná magát és miyel ép ez uton kellene a sebet meg-

gyógyítani: ő is pártolja Madarász módosítványát. (Élénk helyeslés szölső balfelől.)

Domahidy Ferencz pártolja Csernátorny módosítványát.

Jankovich Miklós: Az általános tárgyalás alkalmával elmondta a tjavaslat ellen észrevételeit, most tehát azok ismétlésébe nem bocsátkozik. Reflectálni kíván csupán a kormány s a többség eljárására. A kormány — ugyan — csupán esal-étkül terjeszté a ház elé a reform-törvényjavaslatokat, mert ha a kormánynak és pártjának komoly szándéka volna e javaslatok felől, úgy miért nem fogadja el a baloldal által javasolt parallel-üléseket?

Világos bizonyítéka ez annak, hogy a kormánynak nem az a szándéka, hogy ezek ne legyenek tárgyalva, s törvényekké legyenek, hanem az általunk jogfosztónak ismert javaslatok vitessenek keresztül mielőbb, minden áron, hogy saját uralkodásuk megroconsolt egészségi állapotát némileg kis időn is kitatarozhassák. (Bal felől helyeslés.)

A kormány és pártjának eljárása visszaélés a nép bizalmával: a nép azért küldi képviselőit az országházba, hogy azok itt jogait védjék és megerősítsék. (Bal felől: Ugy van!) Mit tesznek önök, a jobboldali képviselők? Megfosztják a jogoktól azokat, kik önöket ide küldték-miért nem mondták meg ezt a t. képv. urak választóiknak a választóikhoz ily formán: T. polgártársak! Válasz; szatok meg engem és én biztosítlak benneteket, hogy én még 3 év eltelte előtt megfosztalak benneteket azon jogtól, melyet most gyakoroltok. Az ily nyílt, férfias, őszinte nyilatkozat után, nem tudom, megválasztották volna-e a képv. urakat. De egyet igen is tudok, s ez az. (Egyhang jobb felől: Akkor is megválasztottak volna.) Meg lehet róla győződve, hogy ily őszinte programm mellett nem választották volna meg a képv. urát sem.

Azt hiszi, hogy — mint előbb mondotta — az ily őszinte nyilatkozatok után kétesek lettek volna a jobboldali képv. urak választásai. De egyet tud és ez az, hogy nincs rutabb bűn a világon, mint a reánk ruházott bizalommal való visszaélés. (Helyeslés balfelől.) Nem hagyhatja megjegyzés nélkül a jobboldal és a kormány azon eljárását, melyet követ ezen tjavaslatnál és általában minden oly tjavaslatnál, mely a nép érdeke ellen van irányozva. Az ily javaslatok tárgyalásánál a t. kormánypárt mélyen hallgat, mert azt szeretné, hogy az ily javaslatok csak úgy csendesen, minél hamarabb menjenek keresztül, minden vita nélkül, hogy a nép észre se vegye, mikor, mikép és kik által veszt el legszebb jogait. (Helyeslés balfelől.) Ha oly üdvös ezen javaslat, minőnek önök — kik elfogadják — gondolják, miért nem állanak fel és bizonyítják, hogy akkor, mikor a választók jogait megcsonkítják, ezt csak az ő érdekekben teszik? Miért nem állanak fel és magyarázzák meg, hogy az alkotmányos fogalom azt hozza magával, hogy az, a ki az ország terheit viseli, a jogokban ne részesüljön. Önök bölcsebbnek tartják a hallgatást.

Igen, mert a nyílt, férfias küzdelemre sem érvekkkel sem erkölcsi bátorsággal fellelni nem mernek. Ezekután, t. ház, miután az alkotmányosság fogalmával csak azt tartom összeegyeztethetőnek, hogy az, a ki az ország terheit vése, a jogokban is részesüljön; miután ezen javaslatot a közönségre nézve jogesonkéntnek, az ország érdekében károsnak lenni ismerem; miután én ezen javaslatot sokkal több kételyekre alkalmat szolgáltatónak tartom, mint a 48-ki választási törvény: magától értetik, hogy a törvényjavaslat bekezdő §-át sem fogadom el. (Élénk helyeslés balfelől.)

Jankovich Antal: Ritkán szoktam a t. ház idejével és türelmével visszaélni, de épen előttem szöltöt névrokonom különösen hangsúlyozta, hogy ezen oldalról nem szólal fel senki. Bátor vagyok előzetesen kijelenteni, hogy a napirenden levő törvényjavaslat bevezető sorait elfogadom. Azokra pedig, a mik e házban ellenünk felhozattak, bátor vagyok azon megjegyzést tenni, hogy ha mindazon vádak és gyanúsításokra, melyekkel elárasztattunk, nem felelünk, azt egyrészt időkimélelsből, de másrészt és leginkább azért tesszük, mert azon ellenvetések, melyek a napirenden levő törvényjavaslat ellen felhozattak, már az általános tárgyalás alkalmával bőven megczáfoltattak. A mik pedig egyenesen pártunk ellen hozattak fel, azokat már 2, 3, sőt 4 évvel ezelőtt megczáfoltuk ugyan-e házban. Én meg vagyok győződve, hogy azon t. képviselő urak, kik bennünket hazaárulással, vagy jogok feloldozásával, vagy függetlenségünk odahagyásával vádolnak, igen szomorú és kellemetlen helyzetben éreznék magukat mai nap, ha azon többség, azon egyezséget, a melyet önök jogfeláldozásnak, melyet önök árulásnak neveznek, azon kiegyezést akkor végbe nem vitte volna. (Helyeslés jobb felől. Halljuk! balfelől.) A mi azon gyanúsítást illeti, hogy mi most ezen törvényjavaslatokat, melyek még a szönyegen levő törvényjavaslaton kívül ki vannak tűzve, csak bizonyos ár mellett akarnók keresztülbocsátani, ezt vissza kell utasítanom.

A többség azon törvényjavaslatokon keresztülment mindenképen, elvégezte azokat tárgyalni akarná, ha abban akadályozva nem lenne.

Igy ha valaki azt követeli, bizonyosan a t. ellenzék az, mely a lehető legnagyobb, sőt lehetetlen árt követeli, t. i. parlamentarismusk feladását. (Helyeslés jobbfelől.)

Ha a t. ellenzék ennek útjában áll, azon vérző sebeket ejthet igenis; de mi ömagunk saját kezünkkel hálós döfést a parlamentarismuson nem követhetünk el, és ha mi gyáván visszalépünk, akkor mi öngyilkosságot követünk el a parlamentarismuson, és valamint ezen párt dicsőségének tarthatja, hogy a parlamentarismust ezen országban kivivhatta, ugy bizonyosan ezen párt legnagyobb szégyenére válnék, ha azon parlamentarismust védelmezni és föntartani sem tudná.

En a napokban észrevettem azt is, hogy igen nagy megilletődéssel hallotta az ellenfél azon „válságos” szót, a melyet egy t. barátom megemlített. Megvallo, hogy magam is sem pártunkra, sem hazánkra a jelen időben válságot nem látok, de látok mégis nagy válságot ma-

gára a parlamentarismusra ily eljárás mellett, mert méltóztassanak felyenni, nem Magyarországról szölok, de akármely más országról, hogy a parlamentben egy miniszterium valami hazaárulást, vagy akármely nagy visszaélést követett el és elvesztené a többség pártolását, de még 45—50 egyént megnyerhetne magának és azon 40—50 egyén hónapokig fenn tudná magát tartani a parlamentben, mely idő alatt a legtöbb rosszat eszközölhetné a hazában, s hogy ez valóban a parlamentre nézve valóság, ezt, reményem, tagadni senki sem fogja.

Bocsásson meg a t. ellenzék, hogy ha eljárásból két következtetést húzok. Az egyik az, hogy tán mégis lemondott a t. ellenzék azon reményről, hogy többséget nyerhessen, mert különben igen nehezen adhatna oly példát az utána következő ellenzéknek az eljárásra, mint a melyet most minékünk bemutat; vagy pedig az, hogy a t. ellenzék úgy van meggyőződve, hogy ha ezen oldal kerülne a kisebbségbe, akkor nagyobb tisztelettel viseltetnék a parlamentarismus iránt, semhogy ily példát mutasson fel.

Ezzel pártolom az előttem fekvő törvényjavaslatot. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Farkas Elek: Nem pártolja az általános szavazat-jogot. Szöloalt még Szakácsy Dániel, ki azonban beszédét nem fejezheté be, mert az idő nagyon előrehaladt. Beszédét az esti ülésben fogja folytatni, ezt megelőzőleg azonban Tisza Kálmán egy indítványa fog tárgyalatni.

Ülés vége d. n. 2 óraker.

Esti ülés 5 óraker.

Somssich Pál, elnök délután 5¹/₄ óraker megnyitván az ülést, a napirend első tárgya: Tisza Kálmán tegnap beadott indítványa.

Tisza Kálmán: Olynemű indítvány, minő az övé, máskor elintéztetett a nélkül, hogy írásban beadása kívántatott volna; minthogy azonban tegnap hivatkozás történt a pártok közt szükséges loyaltásra és szölo a loyaltás követelményeinek szeret még tulságig is, még akkor is megfelelni, midőn viszonzásra nem talál, a legnagyobb készséggel egyezett bele abba, hogy indítványa a mai napirendre tűzessék ki. De bár ez megtörtént, mégis azt hitte, hogy indítványa el fog fogadtatni, mert czélja nem volt egyéb, mint figyelembe véve az e házban alakult helyzetet, ezen helyzet dacára és a nélkül hogy a ház egyik, vsgy másik oldalától bármely áldozatot is kívánna egyebet, mint a munkásság áldozatát, lehetővé tenni a mindenfelől óhajtott törvényjavaslatok keresztülvitelét.

Hogyan áll a helyzet? Az ellenzék úgy fogja fel kötelességét, hogy mindent, mi hatalmában áll, megtegyen arra, hogy a választásról és az 5 évi országgyűlésről szölo törvényjavaslatok törvényekké ne lehessenek, minthogy felfogása szerint ezek egyike sok ezer jogosult választót foszt meg, választói jogától, másika pedig az ország összes választóinak jogát szorítja szűkebb korlátok közé. — A jobboldal pedig úgy fogja fel kötelességét, hogy ezen két törvényt minden áron fenntartsa, és hogy inkább semmi se legyen az ország által kívánt egyéb törvényekből, semhogy egy perczet is engedjen azon időből, mely a megállapított napirend szerint ezen két törvényjavaslat tárgyalására van rendelve.

Épen azért, mert indítványa nem követelt egy perczet is azon időből, a melyen a megállapított napirend szerint ama két t.-javaslatnak kell tárgyalatnia, remélte annak elfogadását, és ünnepélyesen, lelkiismeretesen és tisztá lélekkel nyilvánítja, hogy indítványának semmi mellékes czélja nem volt, csak lehetővé akarta tenni, a nélkül, hogy e háznak egyik, vagy másik pártja egy vonaluyit is engedjen elfoglalt álláspontjából, hogy a többi üdvösöknek elismert törvényjavaslat törvénynyé lehessen. (Tetszés baldoldalon.)

Azokból, miket olvasott és hallott, úgy látja, hogy a jobboldal indítványát parlamenti fogásnak tekinti. — Nem mondja, hogy ilyenkor bizonyos határok között élni nem szabad; de ez távol állott tőle. Egy sokkal nagyobb és fontosabb eszme lebegett előtte: az, hogy figyelembe véve a helyzet alakulását és a nélkül, hogy egy oldaltól is bármely áldozat követeltetnék, lehetővé tétessék a már többször említett törvények megalkotása. úgy látszik azonban, hogy a jobboldal úgy veszi fel a dolgot, hogy még azt is, ha egy percz sem kívánatik a választási törvényjavaslat megvitatására megállapított időből, ha a baloldal még ezen kívüli időt is akar kijelölni ama többi törv.-javaslatok tárgyalására: még az is oly eljárás, melyre a többség saját tekintélyének csorbitása nélkül rá nem állhat. De ha azok, miket hallott és olvasott, lehűtötték is reményeit, még sem tartoztathatja magát attól, hogy kérje a házat indítványa elfogadására. Ha a jobboldal nem fogadja el indítványát, úgy constatálva lesz, hogy a kormány és pártja előtt ama sokszor említett és mindenfelől üdvösöknek elismert törvényjavaslatok keresztülvitele nem cél, hanem eszköz. (Tetszés a baldoldalon.)

Indítványa elvetése esetében a jobboldal azt mutatná, hogy két czélja van: az első az, hogy — ha lehet — megszorítsa a választók jogait, vagy ha ez nem sikerül, teremtsen egy veszedelmes praecedens az en bloc elfogadása képében. (Helyeslés balról. Felkiáltások jobbról: Már van rá praecedens!)

Szölok kiemeli, hogy sem a horvát kiegyezés esete, sem a polgári perrendtartás ily eljárásra praecedensül nem szolgálhatnak. (Pulszky Ferencz közbeszöl: Hát 1848!) Azokhoz, mik 49-ban történtek, a mostaniakat hasonlítani, még csak a szemérem is tiltja. (Élénk helyeslés a baldoldalon.) 1848. nem volt egy többségnek erőszakoskodása, hanem volt nagyszerű viszonyok közepette a jogfelhasználás szempontjából az összeforrasztás korszaka. (Élénk helyeslés a baldoldalon.) De ily összeforrasztást követelni a jogfosztás szempontjából nem lehet. (Élénk helyeslés balról. Felkiáltás jobbfelől: Ez békülékenység szelleme!)

A baldalal védelmezi az egyik törvényjavaslatnál a

választók egy részének, a másikon azok összegének jogait meg akarja szorítani, mi oly különbség, mely felett az ítéletet e házon kívül bárkire bízni meri.

Azon váddal szemben, hogy az ellenzék a viták hosszúra nyulása által akadályoztatja a reformkérdések megoldását, emlékeztet a pozsonyi ellenzékre, melytől szintén követelték, hogy szüntesse meg az ország jogai érvényesítésére szánt felszólalásokat és feliratokat, hogy a reformkérdéseket tárgyalni lehessen és azon országgyűléseknek mindig dicsősége fog maradni, hogy az ország jogai mellett bátran és határozottan küzdöttek. Ha azt mondják: Igaz, küzdöttek egy ideig, de azontul mégis lehetővé tették a reformkérdéseket, úgy szölo utal indítványára, s azt mondja, hogy a baloldal küzdelme mellett lehetővé akarja tenni ama kérdések megoldását. — (Élénk helyeslés balról.)

Szölok ezután Jankovics Antalnak ma délelőtt mondott beszédére tér át, és arra tesz észrevételeket; kiemeli, hogy azt, hogy a parlamentarismus megsemmisülne az által, hogy egy kormány, vagy egy többség a mutakozó ellenszennel szemben engedékenynek mutakoznék, azaz nem is elveiből engedne, hanem elhalasztaná elveinek érvényesítését: a parlamentarismus történetéből senki bebizonyítani nem tudja. Ha a parlamentarismusnak az volna helyes magyarázata, hogy a parlamentális többség soha semmiben nem engedhet, nem volna-e ezen így magyarázott parlamentarismus abszoltabb a legnagyobb abszolutismusnál! (Helyeslés a baldoldalon.)

Azon állítással szemben, hogy a jobboldal, ha engedne, a parlamentarismuson követne el öngyilkosságot, kéri vajjon a tuloldal egyenlő-e a parlamentarismussal, mert öngyilkosságot ki-ki csak maga-magán követhet el.

Indítványát illetőleg bár pártszempontból annak elvetését kellene kívánni, mégis, hogy a többször említett üdvös törvények létrehozása lehetővé tétessék, kéri annak elfogadását.

Elnök: A házszabályok 108. §-a szerint egyszerűen a felett kell szavazni, hogy kívánja-e a ház az indítványt tárgyalás alá vétetni, vagy sem?

Vukovich Sebő úgy értette a tegnapi ülésben kimondott határozatot, hogy Tisza Kálmán indítványa ma tárgyalatni fog.

Szölok Kálmán felolvassa a hitelesített jegyzőkönyv erre vonatkozó pontját, melyből kitűnik, hogy az indítvány felvétele a mai ülésre halasztott.

Simonyi Ernő tiltakozik a házszabályok ily értelmezése ellen. 23 tag kívánatára névszerinti szavazás rendeltetik el, melynek következtében Tisza K. indítványának tárgyalása 144 szavazattal 113 ellen elvetetett.

Jankovich Antal: Tiltakozik azon magyarázat ellen, melyet Tisza a parlamentarismusra és egy hazaáruló többség lehetőségére vonatkozó szavainak adott; s szó szerint idézi beszédének ide vonatkozó passzusát.

Szölok ezután Szakácsy Dániel, Körmendy Sándor és Mocsonyi Sándor.

Ülés vége esti 8 óraker. Legközelebbi ülés holnap d. e. 10 óraker.

Városi közgyűlés

— april 4-én. —

Elnök: Borosnyai Pál, polgármester.

A választott tisztikar a zöld asztal körül foglal helyet; bizottsági tagok, főleg a gyűlés kezdetén számosan vannak jelen.

A polgármester jelentést tesz az árvíz okozta károkról, valamint annak helyreállítása végett tett intézkedéseiről, az elszakított záportartóról, egy a megrongált hidak kiigazításának szükségéről sat. mindezeket a képviselőlet jóváhagyó tudomásul veszi, s a további szükséges intézkedések megtételével a tanácsot bizza meg. E fontos tárgy vitatásánál nem lehetvén jelen, arról ezuttal bővebb ismertetést nem nyújthatunk.

Főjegyző előterjeszti a kakasdi oldalon átvonuló út elzárása ellen intézett panaszok ügyállását, mely is röviden a következő: Marosszék és Küküllőmegye tisztségű bizonyos ottani községek panaszait fölterjesztették a belügyminiszterhez, melyekben a kakasdi utnak újabbi megnyitása kóretett. A 3 rendbeli panaszt a miniszter még 1870-ben leküldte vélemény végett, s a tudósítás tételt többször szorgalmazta is, de az még csak most került először a városi képviselőlet elibe; a tanács az előle ges tudósítást azon értelemben tette meg, hogy az ügy a legközelebbi közgyűlés tanácskozási tárgyal fog kitűzteni. A panasz tárgyát illetőleg mindkét törvényhatósági községek azt állítják, hogy ez uton emberemlékezet óta szabadon közlekedtek s még a katonai szállítások is ott tétettek, s mint volt rendes közlekedési utnak újból megnyitását annyival is inkább kéri, mert ezáltal szerintök a város nem szenved, sőt a falvak terményeinek könnyebb beszállíthatása hasznára van. Főjegyző szerint az nem áll, hogy itt emberemlékezet óta közlekedési ut let volna, ez rendes gyalogszemes ut volt ugyan, de nem szerkérut. Igaz, hogy 1862—3-ban meegkísértették, a kakasdiak és karácsonfalviak a szekérrel járást, de a tanács kiadta a rendeletet a megzállogolási iránt; s az észlelt károk és bejelentett panaszok folytán kénytelen volt a város az ottani utat merőben elzárni, a helyet makkal bevettetni, s így ez jelenleg kis cserés. Főjegyző véleménye, hogy a miniszter felvilágosittatván, kérendő volna, hogy a falusiakat panaszaiukkal utasítsa el.

Dobolyi Sándor azt óhajlja, hogy miután a panaszló falusiak állításait tanul kihallgatással támogatják, a városnak is hason értékű okmányokkal kell a téves állítás ellenkezőjét bizonyítani.

Ajtai Mihály szerint is a régi embereket és a pásztortokat eziránt ki kellene hallgatni.

Szász Róbert óhajtaná annak kifejtését, hogy van-e haszon ez utból vagy nincs?

Antal Ferencz terjedelmes felvilágosítást tesz a kérdéses ügy minden ágára. Az 1867-ben kiszállott vizsgáló bizottság úgy találta, hogy ez ut nagyon káros, mert az erdő közepén egy csapantól vezetett utat vevén a falusiak, abban kivált marháik becsapása által tettek sok kárt, az ellentálló pásztortokat pedig leverték. A tanács betervezésre folytán nevezett évben a communitás elhatározta, hogy az ut az erdőből kivéssék. Az ut elzárása idejében Káposztás-Szt.-Miklós és Fintaháza följelentették a várost, ez meg a tisztség előtt felfejtven, hogy ott ut soha sem volt, Marosszék ezzel el is hallgatott, de a falusiak a főkörmányszékhez folyamodtak, azonban mindenünne elutasítottak. A tanács ezen miniszteri rendeletre azért nem intézkedett eddig, mert várta, hogy a marosszéki tisztség tegyen abban lépést. A kik az erdő állásával ismeretesek, beismerik, hogy abból az utnak elzárása szükséges. De a faluknak van más egyenesebb utak a nagyutra kijáról, a szomszéd Kakasdi község is mindig az utóbbit használja, az elzárt utat leginkább az oláh-szt.-miklósiak használták; a nyárádtéri községeknek épen 3 közlekedési utak van, ez pedig soha beszáncolt rendes ut nem volt. A városnak egyik igen nevezetes okmánya a Jékeli mérnök által 1856-ban eszközölt felmérésről készített helyrajz, ez is világosan tanúsítja, hogy ott csak gyalogösvény volt.

(Folytatása köv.)

Közzgazdászati.

Maros-Vásárhely, ápril 4-én 1872.

Tisztelt szerkesztő ur! Minthogy becses lapjának feladatául a közzgazdászati ismeretek terjesztését is tűzte ki, nem veendi rossz neven, ha ezzel kapcsolatban közérdekű biztosítási tárgyról szölok.

Pár évtized óta visszhangoztatik a biztosítás eszméje hazánkban, a mely idő alatt széles kiterjedést is nyert, s általa nem kevés vigaszt leltek azok, kik ehhez járultak; mit a tapasztalat eléggé bebizonyít. — Ugyanis: nem egy gazdának vetései sepettek el a jégverés által egy pillanat alatt, ki a biztosítás nélkül egész évi reményeitől fosztatott volna meg; nem egy gazda kapott kártérítést elhamvadt épületeiről.

nem egy megszorodott özvegy lelt vigaszt férjének saját életére tett biztosítási intézkedése által. Ezek azon okok, melyek megzafolatlanul ajánlják a biztosítást és örvendünk kell felettébb azon, hogy közönségünk lassankint oda érik, hogy önkint fogja fel a biztosítás üdvös voltát.

Jöllehet, sokan az isteni gondviselésben elbizakodván, minthogy ily elemi csapásoktól máig megmentettek, semmibe sem veszik eme intézkedéseket; de szerintem azon gazda clelekszik helyesen, dolgaiban az jár el tapasztatosan,

ki egy földet kétszer vet be, ki egy helyett két házat épít magának.

Az egyik magvát földjébe hinti, a mászt vagy annak értékét ily biztosító intézmények pénztárába. Ha már most elemi csapások érik földjét, ezen utóbbit marad meg számára; viszont, ha a talajra épített épületeitől az elemek megfosztják, az intézményekre épített épületei maradnak meg.

Ily biztos számításal élve sok reánk mért csapást könnyen elviselünk, míg különben sok esetben koldusbot, vagy könyörödományra szorulnánk; mi mindkettő elég keserű kenyér; az Isten és saját eszélyes intézkedésünk óvjon meg mind kettőtől bennünk.

Most az a kérdés: hol? mikint biztosítsunk? miután az ily biztosító társulatok számosak, pusztán czégek megválasztása nem elégséges; ismernünk kell ezek bel-szervezetét, műveleteit.

Vannak:

a) részvényeken alapuló társulatok, melyek üzleti vállalatok levén, önhasznukat is megkövetelik, a mely nem is marad el, sőt igen gyakran várakozásaikon felül eredményez. Ezen nem remél haszon ösztönzi a vállalkozókat hasonló újabb társulatok alakítására, melyek, mint látjuk naponta alakulnak, és pedig nem azért, mintha egy biztosító társulat nem győzné elfogadni a hozzá csatlakozókat és az által válnék szükségessé több ily ennek felállítása; hanem az évi nyeresemények-osztalékért, melyet a részvényes társulatok saját részvényeseik között felosztanak.

b) Vannak önszegélyző biztosító intézmények. Nincs szebb és reánk nézve előnyösebb dolog, mint ha önmagunk segélyezzük magunkat. És miért ne segélyezhetnők mi magunkat önállóláig épen úgy! a mint a részvényes társulatok segélyeznek minket a mi saját befizetéseinkből, azzal a különbséggel, hogy azok a kezelésért a befizetéseinkből főmaradott összegeket, valamint annak kamatait ök teszik el, melyek különben önszegélyezésünknek nekünk maradnának meg, mi magunk osztozkodnánk fölöttük.

Ily elvű kölesönösen segélyző intézetek külföldön félszázad óta állnak fenn, u. m.: az angolhoni „Equitable Societi“, a némethoni „Gothai“ ezen utóbbit oly általánosan karoltatott fel, hogy az 1870-ik évi zártával biztosító tagjainak, minden befizetett forintjaik után 87%-ot azaz 87 krt fizetett vissza, mint fennmaradt összeget nyereseményül, tehát 100 frt tűz, vagy jég dijból a biztosító 87 forintot kapott vissza. Ezt nem csak a külföld érheti el, hanem megközelítették már ez összeget, hazai részvény-társulataink is; ugyanis láttam egyik honi részvény-társulatnak mult 1871-ik évi üzleti kimutatását, és nyereseményét összehasonlítván a befolyt díj bevételeivel egy találtam: hogy minden forint díj után 80 krt, azaz 80%-ot fizethetett volna biztosító tagjainak, ha mint önszegélyző intézet működne.

Ily elvű harmadik intézmény Európában a „Magyar kölesönös biztosítobank“, mely reánk nézve annyira

ből is örvendetesbb, minthogy a többi művelt államokban ily intézmény bírásában a harmadik helyen állunk.

Mult hó 10-én Maros-Vásárhelyt tartott közgyűlésében magam is, mint annak tagja, voltam szerencsés jelen lenni, volt alkalmam e szent ügy jellegével bővebben megismerkedni, valójában örömmel tekint az ember ily önzéstelen intézményre, hatván a közérdek, a nemzetgazdaságat kívánalmait mikint mozdíttatnak ez által elő.

Ezen intézmény díjait csak annyit veszen be tagjaitól, mint mennyi a phisicailag kiszámított káresetek megtérítésére szükséges a netalán ebből is megmaradandó nyereségrészt, biztosító tagjainak díj befizetéseikhez képest visszafizeti, s így kétszeres haszonban részesül ennél a biztosító közönség.

a) Díjfizetési tetemesen olcsóbbak, mint a részvényes társulatoké;

b) azon százazrekre menő nyereségekben, mik a tagok tömeges csatlakozásai által befolyt díjakból az év végével fennmarad, magok a biztosító tagok osztzkodnak, mely osztalék annál több, minél fölkaroltabb az ily intézmény. — annál több esik a jövő évi díjak apasztására, fölteszem, ha Erdélynek biztosító közönsége egy ily elvű intézethez fordulna biztosításával, az esetben 100 frt tüz biztosítástól díjképen alig kellenék 5—8 krt fizetni ez volna tehát a legcélszerűbb, ha kivihető lenne?

c) még azt is állíthatom, hogy a káresetek becslésénél és kifizetésénél lelkiismeretesebben egy biztosító intézmény sem jár el, mint az ily elvű, minthogy nincs önérdékektől vezettetve.

Mint ott hallám e kezdő intézet már a mult évről fennmaradt nyereségben részesíti tüzbiztosító tagjait ily rövid időni fennállás után. Adja Isten, hogy közönségünk mielőbb felismerje azon előnyöket, melyeket ez intézetnél fölhalál és csoportosuljon ezen erkölcsi közhasznú intézményhez.

Hogy mi célja volt, az említett intézmény gyűlésének! Összes biztosító tagjaik egy saját kebelekből választandó 11 tagu választmány megválasztására hívtak meg, kik, mint saját intézetüket az emberiség jayára önmaguk kormányozzák.

A választmány névsorát közölték a lapok. Csak azt jegyzem meg még, hogy mind érdemes helyi polgárok azok, kik ennek kormányzatát erőlyesen is fogják vezetni.

Korunkint fogom a t. szerkesztő urat a testület mozzanatairól értesíteni, ha becses lapjában, erre nekem tért enged. *)

Egy biztosító tag.

Egy kis figyelmet kérünk.

Maros-Vásárhely 1872 április 7.

Nemzet, község és egyeseknek az életben legnagyobb szüksége van arra, hogy mindig tájékozott legyen helyzete s körülményeivel, megértse hivatását s azt kitelhetőleg igyekezzék betölteni is. ...

Erdélynek, Maros-Vásárhely a középpontja: s így mi, illetőleg városunk már e helyzetnél fogva is felette fontossá lett — jelen s jövőjét véve tekintetbe, oda van mintegy utalva, hogy első legyen az irányadásban, jó példával menjen előre, mint vezérnek szokás, a tettek terén.

Mennyi teendőnk van minden irányban? azt ugy futólag és egyszerre megemlíteni ok nélkül s háládatlan dolog lenne, ezek közül azonban ez alkalommal egyre legyen szabad felkérnünk polgártársaink figyelmét; s kérdekeltségét s ez: a honvéd főparancsnokság ide áttételének nagy fontossága ténye, s ebből kifolyólag teendőink eleve elintézése! Ez annyira ohajtott s kíváncs, az egész és egyesekre annyira kedves tény hallottára mégis az egész községet és egyeseket aggodalom szállja meg, mert vasutunk által igen hirtelen túl népesedünk el, annyira, hogy ha aránylag az építkezés ily lassu, s kis mértékben foly, kérdés, mi lesz, mi történik azokkal, kik állásuknál fogva, itt kénytelen ittettnek lakni.

Sehol Erdély földén, talán az egész birodalomban aránylag ily drágaság, ily nehéz életviszonyok nincsenek, mint épen itt!

E helyzettől szemben városunk, és egyeseknek a maga idejében tájékozniuk kell magukat, s elintéztet tenniük, hogy az élet viszonyok egyeseket véginségre ne juttassanak!

Igen mert az tényként áll, hogy a honvéd főparancsnokság őszire ide lesz áttéve s ezzel legkisebb számításal 250 vagy könnyen megeseik, hogy még 300 önálló tiszti lakásra lesz mulhatatlanul szükség s ekkor mi lesz; mi történik egyes házbérbe lakó polgártársakkal!!

Építkezés sürű szapora, gyors építkezés segíthet a bajon.

A magán építkezésen kívül városunknak magának is kell, és szükséges az építkezés, kell hogy építsen mielőbb és mindenek előtt a legsietőbben egy katonai lakanyát, a mely egyszersmint katona tiszti szállással legyen ellátva, mert ezeknek szállás kérdése itt ez idő szerint nagy gond és terű a város és egyesekre is.

A magán és fenebb említett középítkezés szükségességét a népesedésen kívül szükségli a honvéd főparancsnokság áttételének igen fontos körülménye: azt tovább fejtegetnünk nem szükséges: de ezzel egyidejűleg legyen szabad még egyetmást elmondanunk, melyek a dolog természetéből kifolyólag mintegy egygyűvé tartoznak.

A honvéd főparancsnokság átvételével városunk, fényt diszt, — s mintegy, nagyobb város tekintélyét fogja

nyerni; a fényes s oly tekintélyes tiszti kar rendet, jó izlést csinosaságot követel, s méltán, mert ha maga jó példával megyen előre, ha ő tiszta takaros, méltán megkívánhatja, hogy mi is szemelött tartessuk azt; s legkivált a várostól, hogy székel, épen megkövetelheti!

És itt mintegy önkényesen eszünkbe jut hogy hát ez után is azok a sár-tengerek, pocsóják zöld, kékes patakokskák fogják továbbis díszíteni városunkat? azok a sárrakások ezután is egy- két hónapig fognak heverni az utcákon? megmarad továbbra is az a szép szokás, hogy a főipacson a mész és fával rakott szekerek napestig tanynyáznak, elállják az utat? s hogy a város közepén széna szakaszok porciókba kötve, árultasnak? megmarad a piacz közepén a buzamosás az a szép szokása hogy lepedőkre kiterítve, az utcza kövezetén fogják azt ezután is kiszáritani? megmarad az utcán kazalokba kitett lerakott favágás lassu mestersége továbbra is? megmarad a telkek előtt, kívül az utcán hosszan kitett cserefák s tutaj gerendáknak itéletnapig szokott végetlen heve-zése! a bőrök és cserehajnak az utcán szokott kiszáritása modja? stb. stb.

Mindez meglehet, hogy sokaknak nem fog tetszeni, de hiában ez a mi meglévő vasutunk sok idegent hoz, utazó jön s megyen s ezeket a régi elavult, régi szokások dolgokat nagyon meg fogja bámulni, nagyon fog szánozkoni rajtuk, primitiv állapotunkon s hátramaradásunk felett!

Ha városunk jóll létére hatályos befolyást akarunk gyakorolni, szükséges mindenek előtt az, hogy mindazon érdeket, melyeket követel, szemelött tartssuk, és ép, ezért egy felügyeleti ugynevezett szépészeti bizottmány kinevezése a városi képviselőség részéről talán nem lesz időszerűtlen, mely koronként egyet más meg lássan mely jelentést, tervet, javaslatokat tegyen a képviseleti testületnek.

A tks. szerkesztő ur. szíves engedelmevel leszek bátor városunkat illető nézezteimet közelebről tovább fűzni.

J. J.

Helyi dolgok.

— Nyilvános köszönet. Ügyvéd Biás István urnak a helyi „Egyenlőségi kör“ könyvtáruak javára adományozott 6 darab jobbára szépirodalmi műért ezenel köszönetét nyilvánítja az Egyenlőségi kör igazgató-választmánya.

— A marosszéki deák-pártalakul. Folyó hó 4-kén tartotta városunkban értekezletét a még 1869-ben kinevezett 24 tagu bizottság s elhatározta, hogy a marosszéki deák-párt minden tagja egy nagy gyűlésre hívassék egybe, mely általános pártgyűlés fog határozni a további teendők iránt. Egyszersmind a nagygyűlés előkészítése végett egy héttagu bizottság küldetett ki a következő tekintélyes és a közbizalmat bíró elvtársakból, u. m: Bothos Kálmán, Filep Albert, Dózsa Dániel, Nagy Sámuel, gróf Toldalagi Viktor, Sándor László és Jenei József urakból.

— Az ellenzék királyhágón-túli 9-es bizottsága, mint e részben az országos központi végrehajtó bizottság közvetítője 1872. mártius 24-ki kelettel s Tisza László elnök és Bakcsi Ferencz jegyző aláírásával a baloldali országos pártválasztmány idevaló tagjaihoz is fel-szólítást intézett már, melyben az utóbbiakat vidéki pártbizottságok alakítására, s a küszöbön levő képviselőválasztásoknál őszhangzó működésre hívja fel: végül tudatja hogy a M.-Vásárhelyt tartandó erdélykerületi nagy baloldali gyűlés határuapját f. év május 12-kére tűzte ki.

— A kincstári váltóüzlet használata folyó hó elsejétől fogva kötelezőleg lévén előszabva, az abból, mint kevésbbé czélszerű s teljességgel nem gyakorlati intézkedésből származó bajok és zavarok városunkban is kivált a takarékpénztárnál s más pénzintézeteknél terhelőleg érezhetőkké váltak. Ugyanis a helyi adóhivatal nem bírván az épen a szükséges bélyegmennyiséggel el látott kellő számú váltóürlapokkal a váltóüzlet létrehozni ohajtók kénytelenek vagy az etésabottnál nagyobb fokozású bélyeggel ellátott váltó mintákat használni, s ez által magokat oknélküli fölösleges költségeskedésbe verni vagy pedig a kellő bélyegeknak a használandó váltó-vagy pedig a ragasztása és hitelesítése végett teendőkkal hal-ürlapra ragasztása és hitelesítése végett teendőkkal halmozott adóhivatalnál órákig vesztegetni. Ez tehát oly bajos és káros alternativa, melyen okvetlenül segítni kell. Mi jelen sorainkban csak a nálunk is felmerült és szám-talan zugolódásra alkalmat szolgálható zavart kívántunk egyszersint jelenzi, hozatéve azonban, hogy a baj orvoslása sürgősnek mutatkozik.

(y) A mult számunkban a „Helyi dolgok“ rovatában közölt azon hírünket, mintha a Bernád féle rabló bandának egyik tagja ismét meggyilkolta volna magát biztos forrás után oda igazítjuk ki, miszerint az említett vádlott halálát nem öngyilkosság okozta, mit a kir. törvényszék által keresztül nevezett orvosi szemle is igazol.

VEGYES.

— Kassayné a pesti szinpadon, ápril 3-kán lépett föl először Bánk-Bán-ban: a kíváncsisággal várt eredményt nagyon eltérő színben tüntették fel a politikai nagy lapok, némelyek, mint például, a „Testvér“ új lap nagyon kiméletlenül irt róla, Reform sem fölötte hízegőleg ellenben az „Ellenőr“, „Pesti Napló“, „Hon“ kisebb nagyobb elismerésre méltatták: a politikai lapoknál jóval illeté-

kesebb „Fővárosi Lapok“ már több dicsőre méltó tulajdonságot tudott fölfedezni Kassainéban, s egyik híresséjében mellesleg az általános kiméletlen bírálatoknak is okát adja abban, hogy az intendans több lap értesítőjétől a díjmentes belépti-jegyet megvonván, e miatt első haragjukban valának kiméletlenül s az intendans iránti boszuságukat az általa szerződötetett színészekben is éreztetni kívánták. Halljuk meg azonban az e tekintetben legilletékesebb s általában elismert jellességű „Figyelő“ című irodalmi szépművészeti és kritikai lapnak elfogulatlan bírálatát „Hoszu idő után — így ír a Figyelő — végre egy tragikai színész nő kibén sok előnyös tulajdonság van. Kassayné Getrudja nagy mérvben sikerült. Igaz ugyan, hogy helyenkint hiányzott nála a művészi nyugalom és ennél fogva olykor a megjelenés méltósága is esorbát szenvedett, másrészt azonban a legnagyobb elismeréssel kell róla megemlékeznünk, mint a ki e nehéz szerep gyakran csak pár betűben is mély értelmek kifejező árnyalatait helyes érzéssel emelte ki. Ha Kassayné többi fellépői mind így sikerülnek ugy egy csöppet sem tartjuk hízegőnek megelőző hírét, mely benne rövid idő múlva nemzeti színházunk egyik díszét remélte látni;

— Az országgyűlést, hirszerint e hó 15-én rekeszti be a király Budán trónbeszéddel. A képviselőválasztások — a törvényszabta 74 nap leteltével június 30-ikán ejtetnek meg, s így az új országgyűlés július elején már megnyitható lesz.

— Deván társaság alakult, mely feladatául tűzte a város elhanyagolt sétatérét közadakozás útján begyűlendő alaphól állítani helyre. Közöljük a hirt, mert bátha a buzgóság nálunk is valakit hason dicséretes utra terelne, meglehető silány állapotú sétatérünkre nézve.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(április 6.)

5 ⁰ / ₀ metallique	64.45
5 ⁰ / ₀ nemz. államkölesön	64.45
1860. államkötvény	102.—
Bankrészevény	837.—
Hitelrészevény	340.40
London	10.10
Ezüst	108.—
Arany	5.26
Napoleon arany	8.80 ¹ / ₂
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	82.25
„ „ „ temesi	79.50
„ „ „ erdélyi	78.—
„ „ „ horvát-slavon	—.—

Felelős szerkesztő: DOBOLYI SÁNDOR.

HIRDETMÉNYEK.

1—3

Eladó ház.

M.-Vásárhelyt (vasuti állomás és végpont).

A Nagy-Szt-György- és rózsza-utcza szögletén, az ugynevezett Göcking (azelőtt Cseréy-féle) ház, mely három nagyobb köépülettel, tágos udvarral, pékműhelylyel, jó pinczékkal, kuttal sat. ellátva, a piacz közelében fekszik, szabad kézből eladó.

Értekezhetni szóval vagy levél útján Rápolty Károly takarékpénztári könyvvezetővel Maros-Vásárhelyt.

2—3

Eladó ház.

A kazinczi-utczába 821-dik szám alatti telek örök áron eladó, értekezhetni felölle a „Fejérhajó“ vendéglő udvarán Nagy János czipész urnál, — van e telken 2 szoba, külön konyha, egy jó ujjon épült pince.

3—3

Értesítés.

A maros-vásárhelyi gőzeséplőgép társulat részvényesei, tisztelettel értesítettnek: miszerint reedeti részvényeiket, az ideiglenes nyugták visszatérítése ellenében, társulati pénztárnok Richtzeit Pinkás urtól átvehetik.

Gróf Haller György, választmányi elnök.